

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2016

YHTEENVETO

Tutkimuksessa kartoitettiin korkeakouluopiskelijoiden fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista terveydentilaa, keskeisiä terveyskäyttäytymisen piirteitä sekä terveyspalvelujen käyttöä ja mielipiteitä palvelujen laadusta. Lisäksi selvitettiin terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja opiskelukykyyn liittyviä tekijöitä, kuten sosiaalisia suhteita, opiskelua ja toimeentuloa. Vuoden 2012 erityisteemoista oli edelleen mukana pään ja kasvojen alueen kivut (narskuttelu), netin käyttö sekä kiusaamis-, vainoamis- ja väkivaltakokemukset. Mukana oli uusia kysymyksiä mielenterveydestä (SCOFF-syömishäiriöseula, pakkoajatukset/-toiminnot, CORE-10 -kysely). Uusia teemoja olivat myös hammashoitopelko, hyvinvointiin liittyvien mobiilisovellusten käyttö, istuminen, seksuaalinen suuntautuminen sekä opiskelun ja perheen yhteensovittaminen.

Tutkimus toteutettiin siten, että se on vertailukelpoinen vuosien 2000, 2004, 2008 ja 2012 valtakunnallisten korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimusten kanssa. Turun yliopiston eettinen toimikunta hyväksyi tutkimuksen ja opiskelijat antoivat tietoon perustuvan suostumuksensa vastaamalla vapaaehtoisesti kyselyyn.

Tutkimuksen kohdejoukkona olivat alle 35-vuotiaat perustutkintoa suorittavat suomalaiset korkeakouluopiskelijat. Otos kattoi 4,8 % kohderyhmän opiskelijoista. Otannassa oli ammattikorkeakouluista 5004 ja yliopistoista 4996 opiskelijaa. Otoksesta 47,7 % oli miehiä. Kysely toteutettiin yhdistettynä internet- ja paperikyselynä siten, että kutsu peruskyselyyn ja yhteensä neljä muistutusta lähetettiin sähköpostilla. Lisäksi järjestyksessä kolmas muistutus toteutettiin uusintakyselynä lähettämällä kyselylomake paperipostina.

Kokonaisvastausprosentti oli 31 %, ammattikorkeakouluopiskelijoilla 25 % ja yliopisto-opiskelijoilla 37 %. Miesten vastausaktiivisuus oli 22 % (amk 16 %, yo 29 %) ja naisten 39 % (amk 32 %, yo 45 %). Miesten aliedustusta lukuun ottamatta vastanneet edustivat hyvin kohdejoukkoa. Tulokset raportoidaan tässä julkaisussa suorina (painottamattomina) jakautumina ikäryhmittäin, sukupuolittain ja koulutussektoreittain. Tekstissä vertaillaan tuloksia myös aikaisempiin valtakunnallisiin korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksiin. Tulokset raportoidaan verkossa (www.yths.fi) myös opiskelun keston, opiskelupaikkakunnan (tai läänin) ja koulutusalan mukaan. Lisäksi verkossa julkaistaan tulokset painotettuna korkeakoulun ja sukupuolen mukaan. Painottamattomat ja painotetut tulokset ovat hyvin linjassa keskenään.

Terveydentila

Valtaosalla opiskelijoista (72 %) oli jokin lääkärin, hammaslääkärin tai psykologin toteama pysyvä, pitkäkestoinen tai usein toistuva sairaus, vika tai vamma, joka on oireillut tai vaatinut hoitoa viimeksi kuluneen vuoden aikana. Sairauksien esiintyvyys on pysynyt vuodesta toiseen hyvin samanlaisena, mutta diagnosoidun masennuksen ja ahdistuneisuushäiriön osuus on lähes kolminkertaistunut vuodesta 2000 alkaen. Yliopisto-opiskelijoilla osuudet olivat tässä tutkimuksessa 10,2 % ja 7,4 %. Hyväksi tai erittäin hyväksi fyysisen hyvinvointinsa koki 76 % opiskelijoista, mutta henkisen hyvinvointinsa vai 66 %. Jotakin tiettyä oiretta päivittäin tai lähes päivittäin oli kokenut kolmannes miehistä ja puolet naisista. Yleisimpiä oireita olivat väsymys, uniongelmat, yläselän oireet, iho-ongelmat, nuha/tukkoisuus, ilmavaivat/turvotus sekä psyykkiset oireet. Vastanneista 16 % kärsi päivittäin jostakin psyykkisestä oireesta (uniongelmat, keskittymisvaikeudet, jännittyneisyys, masentuneisuus, ahdistuneisuus), 14 % jostakin yleisoireesta (päänsärky, huimaus, väsymys) ja 10 % vatsaoireesta (vatsakipu, pahoinvointi, ilmavaivat, ummetus, ripuli).

Opiskelijoista 8 prosentilla oli todettu oppimisvaikeus tai oppimiseen vaikuttava sairaus tai vamma. Yleisimmät olivat luki-vaikeus (5 %) ja tarkkaavaisuushäiriö (0,9 %). Oppimisvaikeudet olivat yleisempiä ammattikorkeakouluissa opiskelevilla.

Psyykkisiä vaikeuksia oli GHQ12-mittarin perusteella 30 %:lla vastanneista (miehet 25 %, naiset 33 %). Yleisimpinä ongelmina oli jatkuvan ylläsurin kokemuminen, itsensä kokemuminen onnettomaksi ja masentuneeksi, tehtäviin keskittyminen sekä valvominen huolien takia. Mielenterveysseulan mukaan opiskelijoista 33 % koki runsaasti stressiä. Yleisimmin stressiä aiheutti esiintyminen ja vaikeus saada otetta opiskelusta. Yli viidennes opiskelijoista koki mielialansa, tulevaisuuden suunnittelemisen, omat voimansa ja kykynsä negatiivisiksi. Voimavaroja tuottavia asioita olivat ihmissuhteet ja seksuaalisuus. Myös tulevaisuuden suunnittelemisen, omat voimavarat ja mieliala ovat enemmistölle positiivisia asioita. Puolet opiskelijoista koki otteen saamisen opiskelusta myönteisenä, mutta esiintymisen vain 37 %. Psyykkisten vaikeuksien ja stressin kokemuminen oli samankaltaista molemmilla koulutussektoreilla. Psyykkiset ongelmat ovat yleistyneet opiskelijoilla 2000-luvulla ja erityisesti miehillä. Psyykkistä hyvinvointia mittaava CORE-10-kysely antoi samantyyppisiä osuuksia psyykkiselle pahoinvoinnille kuin aiemmin käytetyt mittarit (miehet 28 %, naiset 34 %). Tässä mittarissa oli mukana kysymys itsemurhan suunnittelemisesta, johon vastasi myöntävästi 5,7 % opiskelijoista.

Naisista 2 %:lla naisista oli todettu jonkun tyyppinen syömishäiriö. SCOFF-syömishäiriöseulan mukaan ongelmia syömisessä on 14 % naisista ja 3 % miehistä. Ei-normaalia suhtautumista ruokaan raportoi 11 % naisista ja 5 % miehistä.

Opiskelijamiehistä 36 % ja naisista 26 % oli ylipainoisia. Merkittävää ylipainoa (BMI 30 kg/m² tai yli) oli miehistä 8 prosentilla ja naisista 7,5 prosentilla. Ylipainoisuus oli ammattikorkeakouluopiskelijoilla yleisempää kuin yliopisto-opiskelijoilla. Ylipainoisuus on edelleen yleistynyt ammattikorkeakouluopiskelijoilla ja yliopistojen naisopiskelijoilla, mutta yliopistojen miehillä kääntynyt laskuun. Alipainoisia oli 7 % naisista mutta vain 3 % miehistä. Naiset arvioivat itsensä ylipainoisiksi todellisuutta useammin, miehillä trendi oli toisin päin.

Terveyspalvelut

Palvelujen käytön kysymys kuvaa paitsi opiskelijaväestön tarvetta terveyspalveluihin, myös niiden saatavuutta. Palvelujen käytön kysymyksessä kysyttiin rinnan vastaanottokäyntejä, puhelinasiointia sekä sähköistä asiointia. Yliopistoissa opiskelevat olivat yleisemmin käyttäneet Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön tarjoamia palveluja kuin ammattikorkeakouluissa opiskelevat kunnallisia opiskeluterveydenhuollon palveluja. Tämä näkyi niin yleisterveyden, suunterveyden kuin mielenterveyden palveluissa. Ammattikorkeakouluopiskelijat käyttivät opiskeluterveydenhuollon lisäksi ja sijasta yleisemmin terveyskeskuksen palveluja. Pitkän aikavälin tarkastelussa vuodesta 2000 alkaen YTHS:n terveydenhoitajan, yleislääkärin ja erikoislääkärin vastaanotolla käyneiden osuus on vähentynyt, mutta tämän tutkimuksen perusteella voidaan todeta puhelin- ja digitaalisten palveluiden korvanneen käyntejä. Suuhygieniapalvelujen käyttö on lisääntynyt ja se on käyntien lisäystä. Mielenterveyden palveluja käyttäneiden osuus on jatkuvasti vähitellen noussut. Molempien korkeakoulusektorien opiskelijat olivat varsin yleisesti tyytyväisiä opiskeluterveydenhuollossa toteutuneiden vastaanottokäyntien sisältöön (amk 82-83 %, yo 87-88 %).

Yli puolet opiskelijoista oli kokeillut tai käyttänyt terveyteen tai hyvinvointiin liittyvää mobiilisovellusta, yleisimmin oli käytetty liikuntaan ja ravitsemukseen liittyviä sovelluksia.

Opiskelijoiden omat toiveet saada apua erilaisissa ongelmissa vastasivat hyvin muiden tutkimuskysymysten antamaa kuvaa avuntarpeesta ja osoittavat opiskelijoiden varsin hyvin tiedostavan ongelmakohtat elämässään. Niissä korostuivat aiempaan tapaan opiskelun ja henkisen hyvinvoinnin asiat, kuten stressin- ja ajanhallinta, tuen tarve opiskeluongelmiin ja -taitoihin, jännittäminen sekä ihmissuhde- ja itsetunto-ongelmat. Naiset toivoivat apua ja tukea yleisemmin kuin miehet. Ammattikorkeakouluopiskelijat toivoivat yliopisto-opiskelijoita useammin apua painonhallintaan ja liikuntaan.

Terveyskäyttäytyminen

Opiskelijoista 26 % harrasti kuntoliikuntaa ainakin neljä kertaa viikossa, 34 % pari kolme kertaa viikossa ja joka kymmenes opiskelija ei lainkaan. Kuntoliikunnan harrastaminen on yhtä yleistä

molemmilla koulutussektoreilla. Vähintään puoli tuntia päivässä hyötyliikuntaa harrastavia oli miehistä 42 % ja naisista 54 %. Yli tunnin päivässä hyötyliikkuvia oli yliopisto-opiskelijoista 12 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 17 %. Yliopistojen miesopiskelijoilla hyötyliikunta on vähentynyt vuoteen 2012 verrattuna.

Suurin ero eri koulutussektorien opiskelijoiden käyttämissä liikuntapalveluissa oli oppilaitoksen tarjoamassa liikunnassa. Yliopistoissa opiskelevista naisista 36 % käytti yliopistojen liikuntatarjontaa, mutta ammattikorkeakoulujen naisopiskelijoista vain 8 %, miehillä vastaavat osuudet olivat 17 % ja 8 %. Silti yliopisto-opiskelijat käyttivät yhtä yleisesti kaupallisia, kunnallisia ja seurojen liikuntapalveluja kuin ammattikorkeakouluopiskelijat. Tässä tutkimuksessa oli uutena mukana kysymys istumisen määrästä arkipäivisin. Mediaani istumisen tuntimäärille oli 10,75 tuntia. Vain 16 % opiskelijoista istui päivän aikana alle 8 tuntia. Miehistä 45 % ja naisista 34 % arvioi istuvansa yhteensä 12 tuntia tai yli. Rungas istuminen oli ammattikorkeakouluopiskelijoilla yleisempää kuin yliopisto-opiskelijolla

Terveellistä syömistä ennakoiva kysymys on, ajatteleeko henkilö jo ruokaa hankkiessaan sen terveellisyyttä. Kaikkiaan 70 % opiskelijoista vastasi ajattelevansa sitä usein (miehet 55 %, naiset 78 %). Vain 3,5 % vastasi, ettei ajattele sitä koskaan tai vain hyvin harvoin. Ruuan terveellisyyden ajattelu on yleistynyt sekä miehillä että naisilla; eniten kuitenkin ammattikorkeakoulujen miesopiskelijoilla, joista 52 % vastasi nyt ajattelevansa sitä usein (vuonna 2008 osuus oli 37 %). Tässä tutkimuksessa kartoitettiin ensi kertaa nimenomaan opiskelijaravintolassa tapahtuvaa lounasruokailua. Noin viidesosa opiskelijoista ei juuri käyttänyt opiskelijaravintoloiden palveluja, kolmannes söi ateriansa siellä joka päivä arkiviikolla, kolmannes 3-4 päivänä viikossa. Miehet lounastivat opiskelijaravintoloissa hieman naisia ahkerammin. Aterioinnissa ei ollut eroja korkeakoulusektorien välillä.

Ravinnon laatua mittaavan IDQ (Index of Diet Quality) -mittarin mukaan terveyttä edistävä ruokavalio toteutuu yleisimmin yliopistoissa opiskelevilla (yo-naiset 46 % ja -miehet 43 %, amknaiset 41 % ja -miehet 29 %). Naiset söivät yleisemmin päivittäin käytettäväksi suositeltuja terveellisiä ruokia, kuten hedelmiä, marjoja, kasviksia ja täysjyväviljavalmisteita. Opiskelijoista 24 % ei käyttänyt lainkaan maitoa tai piimää, tämä osuus on kaksinkertaistunut neljässä vuodessa. Muidenkin nestemäisten maitovalmisteiden käytössä on tapahtunut vähenemistä verrattuna vuoteen 2012. Opiskelijoista yli 60 % söi täysjyvävalmisteita suunnilleen joka päivä. Suositus leivän syömiseen on vähintään 4 viipaletta päivässä, mihin ylti 42 % miehistä ja 25 % naisista. Leipälevitteenä yleisin oli voi-kasviöljyseos, jota käytti 47 % opiskelijoista ja seuraavana kasvirasvapohjainen kevytleivite (16 %). Voin käyttäjiä oli 5 %.

Kalaa suositellaan syötäväksi vähintään kaksi kertaa viikossa, mutta kalan syömisen keskiarvo jäi alle tämän tavoitteen (ka 1,3 päivänä viikossa) ja oli sama kuin neljä vuotta sitten. Miehistä 19 % ja naisista 11 % söi punaista lihaa 6 - 7 päivänä viikossa. Naiset välttivät punaista lihaa miehiä

yleisemmin, viidesosa söi sitä harvemmin kuin kerran viikossa (miehet 8 %, naiset 20 %). Sokeroitujen juomien käyttö oli harvinaista, käyttö on vähentynyt vuodesta 2008 lähtien. Miehistä 3 % ja naisista 7 % söi makeisia suunnilleen päivittäin, käytössä ei ole tapahtunut selviä muutoksia

Miesten hampaiden hoitotottumukset olivat huonompia kuin naisten ja ammattikorkeakouluissa opiskelevien huonompia kuin yliopistoissa opiskelevien. Erot näkyivät niin hampaiden harjauksessa, hammastahnan kuin -langankin käytössä. Kahdesti päivässä harjasi 80 % yliopistojen naisopiskelijoista, mutta vain 57 % ammattikorkeakoulujen miesopiskelijoista. Hammaslangan käyttö on edelleen vähäistä. Muutokset hampaiden hoitotottumuksissa ovat vähäisiä mutta myönteisiä. Kolmannes miehistä ja viidennes naisista naposteli eli söi tai joi jotakin seitsemän kertaa tai useammin päivässä. Hampaiden narskuttelua raportoi 27 % vastanneista. Melkein puolet opiskelijoista vastasi pelkäävänsä hammashoitoa ja joka kymmenes opiskelija erittäin paljon. Naiset pelkäsivät hammashoitoa miehiä yleisemmin.

Kyselyyn vastanneista yliopisto-opiskelijoista tupakoi päivittäin 3,5 % ja ammattikorkeakouluopiskelijoista 11 %. Ensin mainituista oli tupakoimattomia 88 %, jälkimmäisistä 78 %. Tässä osuudessa ovat mukana tupakoinnin lopettaneet. Tupakoinnin väheneminen on jatkunut suotuisasti sekä yliopisto- että ammattikorkeakouluopiskelijoilla. Miehistä nuuskaa käytti päivittäin 6,5 % ja satunnaisemmin 10 %, naisilla se on harvinaista. Nuuskan käyttö on vähitellen yleistynyt, kaikkiaan neljännes miehistä on jossain vaiheessa käyttänyt nuuskaa. Sähkösavukkeiden kokeilua esiintyi jonkin verran (miehet 12 %, naiset 4 %), päivittäistä käyttöä oli 2 prosentilla miehistä. Päihteiden käytön itsearvioinnissa tupakkatuotteiden käytön kokeminen liialliseksi noudatti tupakoivien ja nuuskaa käyttävien osuuksia.

Täysin raittiita opiskelijoista oli 9 %. Raittiiden yliopisto-opiskelijoiden osuus on kaksinkertaistunut vuodesta 2000 (5 % → 10 %). Miesten itseraportoitu alkoholinkulutus oli 3,6 kg vuodessa (amk 4,3 kg/v, yo 3,2 kg/v), naisten 1,8 kg/v. Miesopiskelijoista 14 % kuului runsaasti kuluttaviin, naisopiskelijoista joka kymmenes. Vähän alkoholia käyttäviä oli miehistä kolmannes ja naisista puolet. Suurkuluttajia oli miehistä 2,0 % ja naisista 1,4 %. Alkoholia käyttäessään 30 % miehistä ja 36 % naisista käytti sitä humalahakuisesti (miehet vähintään 7 ja naiset 5 annosta kerralla). Kertakulutuksena 10 annosta tai yli oli myös melko tavallista erityisesti ammattikorkeakoulujen miesopiskelijoilla (amk 17 %, yo 13 %). AUDIT-pistein arvioituna 57 % miehistä ja 73 % naisista sijoittui turvallisen (0–7 p) alkoholinkäytön alueelle, mutta 24 % miehistä ja 14 % naisista sai 11 p tai enemmän. Sekä itse arvioidun alkoholinkäytön että AUDIT-pisteiden perusteella arvioiden alkoholinkäyttö on miehillä edelleen vähentynyt vuoden 2008 jälkeen.

Alkoholinkäyttönsä arvioi aivan liian suureksi 2 % miehistä ja 1 % naisista. Hieman liian suurena sitä piti viidennes miehistä ja 13 % naisista. Sosiaaliset paineet alkoholinkäyttöön ovat suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2008, esimerkiksi alkoholittoman juoman valinta herättää edelleen huomiota.

Kaikista opiskelijoista viidesosa on kokeillut tai käyttänyt jotakin huumetta, lääkkeitä tai alkoholia + lääkkeitä yhdessä päihtymistarkoituksessa (miehet 24 %, naiset 18 %). Koulutussektoreiden välillä ei ollut eroja. Pääasiallinen huume oli kannabis, mutta kaikkia kysymyksessä esitettyjä huumeita raportoitiin. Huumeiden käyttö ja kokeilu yleistyi yliopisto-opiskelijoilla vuodesta 2000 vuoteen 2008 asti, mutta on sen jälkeen palautunut aiemmalle tasolle.

Riski rahapeli-riippuvuuteen oli miehistä 8 prosentilla ja naisia 3 prosentilla. Vastanneista 25 % raportoi netissä vietetyn ajan haitanneen opiskelua ja 23 % sen aiheuttaneen ongelmia vuorokausirytmissä (miehet 30 %, naiset 20 %). Ongelmat vuorokausirytmissä olivat yleistyneet kahteen edelliseen tutkimukseen verrattuna. Avuntarvetta netin käytön vähentämisessä koki noin joka kymmenes opiskelija.

Opiskelu

Opiskelualansa koki oikeaksi 69 % opiskelijoista ja vääräksi 7 %. Oma arvio opiskelumenestyksestä omiin tavoitteisiin verrattuna oli odotettua huonompi lähes neljänneksellä miehistä (naiset: amk 13 %, yo 20 %). Tilanne opintoihin saatavassa ohjauksessa on kohentunut yliopisto-opiskelijoilla aikaisempiin vuosiin verrattuna. Nyt 36 % heistä piti saamaansa ohjausta hyvänä tai erittäin hyvänä, kun aiemmin osuus vaihteli 21 %:n ja 28 %:n välillä. Täysin riittämättömäksi ohjauksen arvioivien osuus oli nyt pienimmillään (7 %). Myös ammattikorkeakouluissa kokemus hyvästä ohjauksesta on yleistynyt.

Naiset kokivat yleisemmin opiskelu-uupumusta kuin miehet. Opiskeluasioiden murehtiminen oli tavallista, neljännes opiskelijoista murehti opiskeluasioitaan paljon vapaa-aikanaan. Vastaajista 17 % koki hukkuvansa opintoihin liittyvään työmäärään. Yleisintä tämä oli naisilla ja heistä erityisesti ammattikorkeakouluissa opiskelevilla (23 %) ja harvinaisinta yliopistoissa opiskelevilla miehillä (9 %). Vaikka uupumusriskissä olevien opiskelijoiden osuus oli suurentunut vuoteen 2012 verrattuna, ei uupumusmittarin pisteiden keskiarvo ollut kasvanut. Opiskeluintomittarissa kysyttiin, onko opiskelu vastaajalle hyvin merkityksellistä. Samaa mieltä väittämästä oli 42 % opiskelijoista ja selkeästi innostuneisuutta koki 27 %. Reilu neljännes opiskelijoista inspiroitui opiskelusta, mutta energisyyttä opiskelussa koki vain joka kymmenes.

Toimeentulo ja työssäkäynti

Vastaajista 44 % arvioi tulevansa taloudellisesti toimeen hyvin, mutta 16 % arvioi toimeentulonsa erittäin niukaksi ja epävarmaksi. Yliopistoissa opiskelevat arvioivat rahatilanteensa yleisemmin hyväksi kuin ammattikorkeakouluissa opiskelevat. Eniten erittäin niukaksi ja epävarmaksi toimeentulonsa arvioivia oli ammattikorkeakoulujen naisopiskelijoissa (20 %). Vastanneista 56 % arvioi, että heidän on käytävä töissä toimeentulonsa takaamiseksi ja 61 % opiskelijoista sai taloudellista tukea läheisiltään. Asumismenojen kasvu näkyy tuloksissa: 61 % opiskelijoista vastasi asumismenojen vievän yli puolet käytettävissä olevista varoista, kun neljä vuotta sitten osuus oli 53 %.

Opiskelijoista 64 % oli tehnyt kokopäivätöitä viimeksi kuluneen vuoden aikana. Viidennes oli työskennellyt 4–6 kuukautta ja 14 % yli puoli vuotta, joten merkittävä osa kokopäiväisestä työskentelystä tapahtuu lukuvuoden aikana. Yli puoli vuotta kestänyt kokopäiväinen työskentely painottuu luonnollisesti vanhimpiin ikäryhmiin. Opiskelijoista 51 % oli tehnyt säännöllistä osapäivätyötä. Alle kuukauden kestoiset työpaksot olivat opiskelijoilla myös tavallisia. Kaikki työssäkäynnin muodot huomioiden 57 %:lla vastaajista työ oli liittynyt opiskeluun yleisimmin ammattikorkeakouluopiskelijoilla (amk 63 %, yo 53 %).

Ihmissuhteet

Vastanneista 41 % asui yksin omassa taloudessa ja 10 % yhteistaloudessa tai kimppakämpässä. Yhdessä puolison kanssa asui 35 % ja puolison sekä lasten kanssa 5 % sekä yksi prosentti yksin lastensa kanssa. Vanhempien luona asui 5 % vastanneista, erityisesti nuorimman ikäryhmän miehet (18 %).

Kahdella kolmesta opiskelijasta oli vakituinen parisuhde, mikä yleistyi ikäryhmien myötä. Kuitenkin vanhimmassa eli 30–34-vuotiaiden ikäryhmässä vailla vakituista parisuhdetta oli 34 % miehistä ja 23 % naisista. Lapsia oli 6,4 %:lla vastaajista ja 1,2 % odotti lasta. Opiskelijoista 55 % suunnitteli hankkivansa lapsen tai lisää lapsia tulevaisuudessa, kolmannes ei ollut miettinyt asiaa tai ei osannut sanoa ja 11 % ei aikonut hankkia lapsia lainkaan.

Lastenhankinnan esteistä yleisimmin hyvin tai jokseenkin tärkeäksi nousivat omat keskeneräiset opinnot (81 %), haluttomuus sitoutua pieniin lapsiin (75 %) sekä halu tehdä muita asioita (73 %). Halu edetä uralla oli myös tavallinen syy, naisilla miehiä yleisemmin. Myös taloudellinen tilanne oli tavallinen syy. Nuori ikä tai kokemus kypsyttömyydestä oli yhtenä syynä yli puolella vastaajista. Niiltä, joilla oli lapsia, kysyttiin minkälaiset opiskelun ja perheen yhteensovittamiseen liittyvät asiat ovat heillä toteutuneet. Puolet vastanneista koki yhteiskunnan taloudellisen tuen riittämättömäksi ja viidesosalla oli ollut vaikeuksia opiskelijoiden perheasunnon saamisessa. Osa-aikaisen opiskelun koki mahdolliseksi reilu

kolmannes. Joustavat tenttikäytännöt toteutuivat 40 prosentilla ja ei toteutunut 44 prosentilla. Mahdollisuus seurata luentoja netistä oli melko harvinaista.

Seksuaaliseksi suuntautumiseen ilmoitti 89 % hetero, 6 % bi, 1 % homo ja lesbo sekä 1,6 % muu. Seksuaalista kiihottumista tapahtui sekä naisilla että miehillä seksuaalista suuntautumista monipuolisemmin eri sukupuolien kanssa.

Vailla keskustelutukea oli joka kymmenes mies, mutta 4 % naisista. Miehistä 70 prosentilla keskustelutuki oli hyvää eli he voivat halutessaan puhua läheistensä kanssa asioistaan tai ongelmistaan, naisilla osuus oli 84 %. Eri mittareiden mukaan yksinäisiä oli 4–10 % opiskelijoista. Opiskelijoista 69 % koki kuuluvansa johonkin opiskeluun liittyvään ryhmään, ja 22 % koki, ettei kuulu mihinkään ryhmään. Ryhmään kuulumisen tunne oli yleisintä alle 25-vuotiailla. Yliopisto-opiskelijoilla kokemus opiskeluryhmään kuulumisesta on yleistynyt vuodesta 2000, jolloin osuus oli 48 %, nykyiseen 70 prosenttiin.

Korkeakouluopintojen aikana muiden opiskelijoiden kiusaamisen kohteena koki olleensa 7,5 % opiskelijoista ja henkilökunnan kiusaamisen kohteena 5,8 %. Vieraan henkilön vainoamisen kohteena oli ollut 8 % vastanneista ja samansuuruinen osuus ystävän tai tuttavain vainoamisen kohteena. Nykyisen tai entisen seurustelukumppanin vainoamisesta raportoi 5 % vastanneista. Fyysisen väkivallan kohteeksi oli elämänsä aikana joutunut 43 % miehistä ja 24 % naisista, väkivallalla uhkaamisen kohteeksi 42 % miehistä ja 27 % naisista. Seksuaalista väkivaltaa oli kokenut 14 % naisista ja 2 % miehistä. Valtaosin väkivaltakokemukset olivat tapahtuneet ennen korkeakouluopintoja.

Avainsanat: korkeakouluopiskelijat, terveydentila, oireet, mielenterveyden häiriöt, seksuaaliterveys, terveystietojen käyttö, terveyskäyttäytyminen, liikunta, ruokatottumukset, tupakointi, päihteiden käyttö, hampaiden hoito, sosiaaliset suhteet, lastenhankinta, opiskelu, oppimisvaikeudet, opiskelu-uupumus, toimeentulo, työssäkäynti, rahapelaaminen, internetin käyttö, seksuaalinen suuntautuminen, istuminen.